

HUOMAUTUKSIA

¹ Kirjan „*Vasemmistolaisuus*” *lastentautina kommunismissa*” Lenin kirjoitti huhtikuussa ja lisäyksen toukokuun 12 p:nä 1920; kirja ilmestyi painosta kesäkuun 8—10 p:nä venäjän kielellä ja melkein samaan aikaan, heinäkuussa, saksan, ranskan ja englannin kielellä. Lenin valvoi itse kirjan latomis- ja painattamismääräaikojen noudattamista, niin että kirja ilmestyi painosta ennen Kommunistisen Internationalen II kongressin alkamista. Kirja annettiin kaikille II kongressin edustajille. Vuoden 1920 heinä—marraskuussa kirja julkaistiin saksan kielellä Leipzigiissä, ranskan kielellä Pariisissa ja englannin kielellä Lontoossa.

Kirjan „*Vasemmistolaisuus*” *lastentautina kommunismissa*” käsikirjoituksessa on alaotsikko: „(Marxilaisesta strategiasta ja taktiikasta pidetyn yleistajuisen keskustelutilaisuuden kokemus)”. Kaikista Leninin elinaikana ilmestyneistä kirjan painoksista alaotsikko oli poistettu. V. I. Leninin Teosten tässä painoksessa „*Vasemmistolaisuus*” *lastentautina kommunismissa*” julkaistaan kirjan ensimmäisen painoksen mukaan, minkä oikaisuluvun on suorittanut Lenin.—*1*.

² *Longuetlaisuus* — keskustalainen virtaus Jean Longuet'n johtamassa Ranskan sosialistisessa puolueessa.

Ensimmäisen maailmansodan aikana longuetlaiset olivat sosialisistisellä kannalla. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voitettua Venäjällä longuetlaiset julistivat sanoissa olevansa proletariaatin diktatuurin kannattajia, mutta tosiasiaa pysyivät sen vihollisina. He harjoittivat edelleenkin sovittelupoliittikkaa sosialshovinistien suhteen ja kannattivat Versailles'in ryöstörauhaa. Jouluksussa 1920 longuetlaiset yhdessä avointen reformistien kanssa erosivat puolueesta ja liittyivät niin sanottuun 2½ Internationaleen ja sen hajottua liittyivät jälleen II Internationaleen.—*13*.

³ *Englannin riippumaton työväenpuolue* (Independent Labour Party) perustettiin vuonna 1893. Puolueen johdossa olivat James Keir Hardie, R. MacDonald y.m. Väittäen olevansa poliittisesti riippumaton porvarillisista puolueista Riippumaton työväenpuolue oli itse asiassa „riippumaton” vain sosialismista, mutta erittäin riippuvainen liberalismista” (Lenin). Ensimmäisen maailmansodan aikana

(1914—1918) Riippumaton työväenpuolue esitti alussa sodanvastaisen manifestin (elokuun 13 p:nä 1914). Sitten helmikuussa 1915 Entente-maiden sosialistien Lontoon konferenssissa riippumattomat yhtyivät kannattamaan konferenssin hyväksymää sosialishovinistista päätöslauselmaa. Siitä lähtien riippumattomien johtomiehet olivat kannanotoissaan sosialishovinistisia käyttäen kilpenään pasifistisia fraaseja. Kun sitten vuonna 1919 perustettiin Komintern, Riippumattoman työväenpuolueen johtomiehet päättivät puolueen vasemmistolaisuutensa jäsenjoukkojen painostuksesta erota II Internationalesta. Vuonna 1921 riippumattomat liittyivät n.s. 2½ Internationaleen ja sen hajottua liittyivät uudelleen II Internationaleen. Vuonna 1921 Englannin riippumattoman työväenpuolueen vasen siipi erosi puolueestaan ja liittyi Ison-Britannian kommunistiseen puolueeseen.— 13.

⁴ *Fabianilaiset* — reformistisen, äärimmäisen oportunistisen „Fabianilaisen yhdistyksen” jäsenet; yhdistyksen perusti porvarillinen intelligenttiryhmä Englannissa vuonna 1884. Fabianilaisista annettua karakteristiikkaa ks. V. V. Leninin kirjoituksista: „Esipuhe kirjan „J. Ph. Beckerin, J. Dietzgenin, F. Engelsin, K. Marxin y.m. kirjeitä F. A. Sorgelle ynnä muille” venäjänkieliseen painokseen” (Teokset, 12. osa, ss. 354—355), „Sosialidemokratian agraariohjelma Venäjän vallankumouksessa” (Teokset, 15. osa, s. 165), „Englantilainen pasifismi ja englantilainen teorian vieroksunta” (Teokset, 21. osa, ss. 252—253) y.m.— 13.

⁵ *Saksan riippumaton sosialidemokraattinen puolue* — vuoden 1917 huhtikuussa perustettu keskustapuolue.

Lokakuussa 1920 Hallsessa pidetyssä Riippumattoman sosialidemokraattisen puolueen edustajakokouksessa tapahtui kahtiajakautuminen. Huomattava osa puolueesta liittyi joulukuussa 1920 Saksan kommunistiseen puolueeseen. Oikeistoainekset muodostivat erillisen puolueen ja hyväksyivät sille entisen nimen — Riippumaton sosialidemokraattinen puolue. Vuonna 1922 „riippumattomat” yhtyivät jälleen Saksan sosialidemokraattiseen puolueeseen.— 14.

⁶ *Spartakistit* — „Spartakus” liiton jäsenet; liitto perustettiin ensimmäisen maailmansodan aikana tammikuussa 1916 K. Liebknechtin, R. Luxemburgin, F. Mehringin, K. Zetkinin y.m. johdolla. Spartakistit harjoittivat joukkojen keskuudessa vallankumouksellista propagandaa imperialistista sotaa vastaan, paljastivat Saksan imperialismin anastuspolitiikan ja sosialidemokratian johtajien petturuuden. Mutta spartakistit, Saksan vasemmistolaiset, eivät päässeet vapaiksi puolimenshevistisistä virheistä teorian ja politiikan mitä tärkeimmissä kysymyksissä. Saksan vasemmistolaisten virheitä on arvosteltu V. I. Leninin kirjoituksissa „Juniuksen kirjaseen johdosta” (Teokset, 22. osa, ss. 295—310), „Marxilaisuuden irvikuvasta ja „imperialistisesta ekonomismista”” (Teokset, 23. osa, ss. 18—69) y.m. Huhtikuussa 1917 spartakistit liittyivät keskustalaiseen Saksan riippumattomaan sosialidemokraattiseen puolueeseen säilyttäen siinä organisatorisen itsenäisyytensä. Saksan marraskuun vallankumouksen jälkeen vuonna 1918 spartakistit erosivat „riippumattomista” ja perustivat saman vuoden joulukuussa Saksan kommunistisen puolueen.— 18.

⁷ *Hollantilaisiksi „tribuunalaisiksi”* Lenin nimittää Hollannin kommunistisen puolueen jäseniä. Alunperin he olivat Hollannin sosialidemokraattisen työväenpuolueen vasemmistoryhmä, joka perusti vuonna 1907 sanomalehden „Tribuuna” („De Tribune”). Vuonna 1909 tribuunalaiset erotettiin sosialidemokraattisesta työväenpuolueesta ja he perustivat itsenäisen puolueen (Hollannin sosialidemokraattisen puolueen). Tribuunalaiset edustivat Hollannin työväenliikkeen vasemmistosiipeä, mutta heidän puolueensa ei ollut johdonmukaisen vallankumouksellinen. Vuonna 1918 tribuunalaiset osallistuivat Hollannin kommunistisen puolueen perustamiseen.— 25.

⁸ *Horner — A. Pannekoek.*— 27.

⁹ *„Kommunistinen Työväenlehti”* („Kommunistische Arbeiterzeitung”)— Saksan kommunistisesta puolueesta (spartakisteista) vuonna 1919 eronneiden „vasemmisto”-kommunistien pikkuporvarillisen, anarko-syndikalistisen ryhmän äänenkannattaja. Lehteä julkaistiin vuodesta 1919 vuoteen 1927. Saksan „vasemmisto”-kommunistit eivät täyttäneet Kominternin III kongressin päätöstä, jonka mukaan heidän olisi pitänyt luopua lahkolaishenkisestä taktiikasta ja yhtyä Saksan kommunistiseen puolueeseen, ja heidät erotettiin Kommunistisesta Internationalesta. „Vasemmisto”-kommunistien huippukerrokset luisuivat vastavallankumouksen puolelle.— 27.

¹⁰ Vuoden 1917 helmikuun vallankumouksen jälkeen puolueen jäsenmäärässä tapahtui vuoden 1919 loppuun mennessä seuraavanlaisia muutoksia: VSDTP(b):n seitsemännen (Huhtikuun) Yleisvenäläisen konferenssin aikana vuonna 1917 puolueessa oli 80.000 jäsentä; VSDTP(b):n kuudennen edustajakokouksen aikana heinä—elokuussa 1917 noin 240.000; VKP(b):n seitsemännen edustajakokouksen aikana maaliskuussa 1918 vähintään 270.000; VKP(b):n kahdeksannen edustajakokouksen aikana vuoden 1919 maaliskuussa 313.766 jäsentä.— 31.

¹¹ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 30. osa, ss. 240—263.— 36.

¹² Ks. Engels an Marx, 1858 Oktober 7. „Gesamtausgabe”, Dritte Abt., Bd. II, S. 338.— 36.

¹³ *„Maailman teollisuustyöläiset”* („Industrial Workers of the World”)—Amerikan työläisten ammattijärjestö; perustettiin vuonna 1905. Sen perustamiseen osallistuivat aktiivisesti Amerikan työväenliikkeen toimihenkilöt D. de Leon, E. Debs ja W. Heywood. Järjestöllä oli suuri merkitys Amerikan ammattiliikkeen historiassa; ensimmäisen maailmansodan vuosina (1914—1918) se johti monia Amerikan työväenluokan sodanvastaisia joukkoesiintymisiä, paljasti Amerikan työväenliiton taantumuksellisten johtajien ja oikeistososialistien politiikkaa. Muutamat „Maailman teollisuustyöläisten” johtavat toimihenkilöt — W. Heywood y.m. liittyivät sittemmin USA:n kommunistiseen puolueeseen. Samaan aikaan järjestön toiminnassa ilmeni selvästi anarko-syndikalistisia piirteitä: se ei tunnustanut

proletariaatin poliittista taistelua, kiisti puolueen johtavan merkityksen, proletariaatin diktatuurin välttämättömyyden, kieltäytyi suoriuttamasta työtä Amerikkaan työväenliittoon kuuluivien työväen ammattijärjestöjen keskuudessa. Myöhemmin „Maailman teollisuustyöläiset” muuttui lahkolaisjärjestöksi, jolla ei ollut enää mitään vaikutusta työväenliikkeeseen.— 38.

¹⁴ Ks. Engels, Flüchtlings-Literatur, „Volksstaat”, 26. Juni 1874, S. 2.— 51.

¹⁵ Lenin tarkoittaa sitä kohtaa F. Engelsin F. A. Sorgelle marraskuun 29 p:nä 1886 lähettämästä kirjeestä, missä Engels arvostellessaan Amerikassa asuneita saksalaisia sosialidemokraattiemigrantteja sanoo, että heillä teoria on „dogmi eikä toimintaohje” (ks. Engels an F. A. Sorge, 29. November 1886. Marx, Engels, „Ausgewählte Briefe”, Berlin, 1953, S. 469).— 55.

¹⁶ Ks. Н. Г. Чернышевский. Избранные экономические произведения, т. II, 1948, стр. 550 (N. G. Tshernyshevski, „Valittuja taloustieteellisiä teoksia”, II osa, 1948, s. 550).— 55.

¹⁷ *Britannian sosialistinen puolue* (British Socialist Party) perustettiin vuonna 1911 Manchesterissa Sosialidemokraattisen puolueen ja muiden sosialististen ryhmien yhteenliittymisen tuloksena. BSP harjoitti agitaatiota marxilaisuuden aatteiden hengessä, se „ei ollut opportunistinen, vaan liberaaleista todella riippumaton” puolue (V. I. Lenin, Teokset, 19. osa, s. 264). Puolueen jäsenmäärän vähäluokisuus sekä puolueen irtautuneisuus joukoista aiheuttivat kuitenkin sen, että puolue oli luonteeltaan hiukan lahkokuntamainen.

Vuosien 1914—1918 imperialistisen maailmansodan kaudella puolueessa alkoi kärkevä taistelu internationalistisen virtauksen (A. Inkpin, F. Rothstein, D. MacLean, W. Gallacher y.m.) ja Hyndmanin johtaman sosialishovinistisen virtauksen välillä. Internationalistisessa virtauksessa oli epäjohdonmukaisia aineksia, jotka olivat useissa kysymyksissä keskustalaisella kannalla.

Vuoden 1916 helmikuussa ryhmä Britannian sosialistisen puolueen toimihenkilöitä perusti „The Call” nimisen sanomalehden, jolla oli tärkeä osuus internationalistien yhtenäisyyden lujittamisessa. Huhtikuussa 1916 Salfordissa pidetty BSP:n vuosikokous tuomitsi Hyndmanin ja hänen kannattajiensa sosialishovinistisen asenteen, ja nämä erosivat puolueesta.

Britannian sosialistinen puolue tervehti Lokakuun Suurta sosialistista vallankumousta. BSP:n jäsenet esittivät merkittävää osaa Englannin työtätekevien liikkeessä Neuvosto-Venäjän puolustamiseksi ulkomaiden interventiolta. Vuonna 1919 enemmistö puolueen paikallisjärjestöistä (98 neljää vastaan) kannatti liittymistä Kommunistiseen Internationaleen. Britannian sosialistinen puolue yhdessä Kommunistisen yhtenäisyysryhmän kanssa oli päätekijänä Ison-Britannian kommunistisen puolueen perustamisessa. Vuonna 1920 pidetyssä ensimmäisessä, yhdistävässä edustajakokouksessa suurin osa BSP:n paikallisjärjestöistä liittyi Kommunistiseen puolueeseen.— 62.

¹⁸ „*Sosialistinen työväenpuolue*” muodostui vuonna 1903 Sosialidemokraattisesta liitosta eronneiden vasemmistososialidemokraattien ryhmästä. „*Etelä-Walesin sosialistinen yhdistys*” oli pieni ryhmä, johon kuului etupäässä Walesin hiilenkaivajia. „*Sosialistinen työväenliitto*” oli jäsenmäärältään vähälukuinen järjestö, joka oli saanut alkunsa „Naisten äänioikeutta puolustavasta yhdistyksestä” ja siihen kuului pääasiassa naisia.

Kun muodostettiin Ison-Britannian kommunistista puoluetta (perustava edustajakokous pidettiin heinäkuun 31 — elokuun 1 p:nä 1920), joka otti ohjelmaansa kohdan puolueen osallistumisesta parlamenttivaaleihin ja Työväenpuolueeseen yhtymisestä, osa „vasemmisto”-järjestöistä ei liittynyt Kommunistiseen puolueeseen. Tammi-kuussa 1921 pidetyssä Kommunistisen puolueen edustajakokouksessa Etelä-Walesin sosialistinen yhdistys ja Sosialistinen työväenliitto (joita nimitettiin siihen aikaan Kommunistiseksi työväenpuolueeksi ja Kommunistiseksi puolueeksi) yhtyivät Ison-Britannian kommunistiseen puolueeseen, joka otti nimekseen Ison-Britannian yhdistynyt kommunistinen puolue. Sosialistisen työväenpuolueen johto kieltäytyi yhtymästä.— 62.

¹⁹ „*Neuvostolliset*” „*oikeudenpuolustajat*” — oikeudenpuolustajakollegioita, joita perustettiin helmikuussa 1918 työläisten, sotilaiden, talonpoikain ja kasakkain Neuvostojen yhteyteen. Lokakuussa 1920 oikeudenpuolustajakollegiot lakkautettiin.— 99.

²⁰ *Puheensa Puolan rintamalle lähteville puna-armeijalaisille* Lenin piti toukokuun 5 p:nä 1920 Teatteriaukiolla (nykyisin Sverdlovin aukio), jossa oli Moskovan varuskunnan paraati. Paraatiin osallistuivat myös Puolan rintamalle lähdössä olleet Pietarin kommunistit.— 111.

²¹ *Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean, Moskovan Neuvoston, Moskovan kaupungin ammattiliittojen ja tehdaskomiteain edustajain yhteinen kokous*, joka pidettiin toukokuun 5 p:nä 1920, oli kutsuttu koolle valkopoialaisten Neuvosto-Venäjäälle tekemän hyökkäyksen johdosta. Kokouksessa oli läsnä myös 300 Pietarin kommunistityöläistä, jotka olivat lähdössä Puolan rintamalle. Kokouksessa oli käsiteltävänä yksi kysymys — tilanne Puolan rintamalla. Yksimielisesti hyväksyttiin päätöslauselma, jossa työläisiä ja talonpoikia kehoitettiin mobilisoimaan kaikki voimansa porvariston ja tilanherrain Puolan nujertamiseen.— 113.

²² Tarkoitetaan Entente-valtojen konferenssia, joka pidettiin San Remossa (Italia) huhtikuussa 1920. Konferenssissa käsiteltiin kysymykset: Turkin kanssa tehtävän rauhansopimuksen luonnos, Versaillesin sopimuksen täyttäminen Saksan taholta y.m.— 115.

²³ Vuoden 1920 alussa osa Punaisen Armeijan joukko-osastoista muutettiin työarmeijoiksi, että niitä olisi voitu käyttää taloudellisessa rakennustyössä. Sota porvariston ja tilanherrain Puolaa ja Wrangelia vastaan pakotti muuttamaan työarmeijat jälleen taisteluosastoiksi.— 117.

- ²⁴ Lenin tarkoittaa Bullittin saapumista Moskovaan vuoden 1919 maaliskuussa. Bullitt saapui USA:n presidentin Wilsonin ja Englannin pääministerin Lloyd Georgen toimeksiannosta ja ehdotti Neuvostohallitukselle, että se solmisi rauhan niiden valkokaartilaishallitusten kanssa, joita sillä hetkellä oli Venäjän alueella. Laadittiin sopimusluonnos. Imperialistit kieltäytyivät kuitenkin käymästä rauhanneuvotteluja, sillä he luottivat Koltshakin armeijan tilapäisten voittojen johtavan Neuvostotasavallan kukistamiseen.— 121.
- ²⁵ Leninin tervehdys „*Intian vallankumoukselliselle liitolle*” käännettiin englannin kielelle ja lähetettiin radioitse vastaukseksi päätöslauselmaan, jonka Intian vallankumoukselliset olivat hyväksyneet joukkokokouksessaan maaliskuun 4 p:nä 1920 ja lähettäneet Venäjälle Leninille osoitettuna. Intian vallankumoukselliset ilmaisivat päätöslauselmassaan syvän kiittollisuutensa Neuvosto-Venäjälle, joka käy suurta taistelua sorrettujen luokkien ja kansojen vapauttamiseksi.— 122.
- ²⁶ „*Kirje Englannin työläisille*” julkaistiin kesäkuussa 1920 Britannian sosialistisen puolueen viikkolehdestä „The Call” („Kutsu”); Ison-Britannian työväenpuolueen lehdessä „The Daily Herald” („Päivän Sanomat”); porvarillisessa lehdessä „The Manchester Guardian” („Manchesterin Vartija”) y.m.— 123.
- ²⁷ G. L.— György Lukács, Unkarin kommunistisen puolueen jäsen.— 149.
- ²⁸ B. K.— Béla Kun — unkarilainen kommunisti; eräs vuonna 1919 pystytetyn Unkarin Neuvostovallan järjestäjistä ja johtajista.— 149.
- ²⁹ *Vastuunalaisten maaseututoiminnanjärjestäjien toinen yleisvenäläinen neuvottelukokous*, jonka oli kutsunut koolle VKP(b):n KK, pidettiin kesäkuun 10—15 p:nä 1920. Kokouksessa oli läsnä maaseututoiminnanjärjestäjiä kuvernementeista, ujeesteista, volosteista, kaikkiaan yli 300 edustajaa 61 kuvernementista. Lenin piti puheen kesäkuun 12 p:nä. Tervehdyksen Yleisvenäläisen TpKK:n nimessä esitti M. I. Kalinin.
- Neuvottelukokous hyväksyi vetoomuksen „Maailman kaikille työläisille”, jossa se tervehti Englannin, Unkarin, Italian ja muiden maiden työläisiä, jotka olivat päättäneet estää sotavarusteiden ja sotajoukkojen lähettämisen Neuvosto-Venäjää vastaan sotivan porvarien ja tilanherrain Puolan avuksi.— 152.
- ³⁰ Lenin tarkoittaa VSFNT:n Kansankomissaarien Neuvoston Puolan hallitukselle ja Puolan kansalle osoittamaa julkilausumaa tammikuun 28 p:ltä 1920 ja Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean vetoomusta Puolan kansalle helmikuun 2 p:ltä 1920.— 152.
- ³¹ Lenin tarkoittaa VKP(b):n IX edustajakokouksen päätöstä „Suhtautumisesta osuustoimintaan”. Ks. „КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК”, 7 изд., ч. I, 1954, стр. 494—496 („NKP edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmina ja päätöksinä”, 7. painos, I nidos, 1954, ss. 494—496).— 165.

- ³² „Luonnos (eli teesit) VKP:n vastaukseksi Saksan riippumattoman sos.-dem. puolueen kirjeeseen” ks. V. I. Lenin, Teokset, 30. osa, ss. 325—332.— 182.
- ³³ *Torinon osasto* syytti Italian sosialistista puoluetta, jonka johdossa olivat sovittelijat, siitä, että se ei analysoinut oikein tapahtumia Italiassa vallankumouksellisen nousun aikana (1919—1920), jolloin proletariaatilla olisi ollut mahdollisuus ottaa valtiolta käsiinsä; siitä, että se ei esittänyt ainoatakaan tunnusta, jonka vallankumoukselliset joukot olisivat voineet hyväksyä; ei karkottanut riveistään reformisteja. Osasto esitti useita sellaisia käytännöllisiä ehdotuksia kuin opportunistien karkottaminen puolueesta; kommunististen ryhmien perustaminen kaikissa tehtaissa, ammattiliitoissa, osuuskunnissa ja kasarmeissa; tehdaskomiteain perustaminen tuotannon valvonnan järjestämiseksi teollisuudessa ja maataloudessa. Osasto vaati aloittamaan heti kansanjoukkojen valmistamisen Neuvostojen perustamiseen.— 183.
- ³⁴ „*Vastaus Ison-Britannian kommunistisen puolueen perustamiseksi muodostetun yhteisen väliaikaisen komitean kirjeeseen*” lähetettiin radioitse ja julkaistiin englannin kielellä Britannian sosialistisen puolueen äänenkannattajassa „The Call” („Kutsu”), lehden 224. numerossa heinäkuun 22 p:nä 1920. Vastaus luettiin myös Englannin kommunistien edustajakokouksessa, joka pidettiin heinäkuun 31—elokuun 1 p:nä 1920.— 186.
- ³⁵ Puhe on Pariisin rauhankonferenssista, joka kutsuttiin koolle vuosien 1914—1918 imperialistisen maailmansodan jälkeen ja päättyi Versailles'n rauhansopimuksen allekirjoittamiseen. Muiden kysymysten ohella konferenssissa käsiteltiin kysymystä Puolan rajoista. Puolan väliaikaiset itärajat määriteltiin mielivaltaisesti liittoutuneiden Korkeimman neuvoston päätöksellä joulukuun 8 p:nä 1919.— 188.
- ³⁶ Tarkoitetaan Leninin ehdotuksia vastaukseksi heinäkuun 12 p:nä 1920 esitettyyn Curzonin noottiin. Heinäkuun 16 p:nä 1920 pidetty KK:n kokous hyväksyi Leninin ehdotukset. Leninin ehdotusten pohjalla laadittiin Ulkoasiain kansankomissariaatin radiosähkösanoma, joka lähetettiin Englannin hallitukselle heinäkuun 17 p:nä 1920.— 190.
- ³⁷ „*Kommunistiseen Internationaleen hyväksymisen kahdennenkymmennennen ehdon*” Lenin esitti Kominternin II kongressin valiokunnan kokouksessa heinäkuun 25 p:nä 1920 käsiteltäessä hänen laatimiaan teesejä Kommunistiseen Internationaleen hyväksymisen ehtoista ja se hyväksyttiin valiokunnassa ja kongressissa. Leninin teeseissä „Kommunistiseen Internationaleen hyväksymisen ehdot”, jotka julkaistiin ennen kongressin alkamista, oli yhdeksäntoista ehtoa. Kongressi hyväksyi kaksikymmentä yksi ehtoa. Kahdeskymmenes ensimmäinen ehto kuului: „Puolueen jäsenet, jotka hylkäävät periaatteellisesti Kommunistisen Internationalen asettamat velvollisuudet ja teesit, tulee erottaa puolueesta.

Tämä koskee myös puolueiden ylimääräisten edustajakokousten edustajia".— 198.

³⁸ *Kommunistisen Internationalen II kongressi* pidettiin heinäkuun 19—elokuun 7 p:nä 1920. Kongressi avattiin Pietarissa; seuraavat istunnot pidettiin Moskovassa. II kongressissa oli läsnä yli 200 edustajaa, jotka edustivat 37 maan työväenjärjestöjä. Paitsi kommunistien puolueiden ja järjestöjen edustajia (31 maasta) kongressiin osallistui Saksan riippumattoman sosialidemokraattisen puolueen, Italian ja Ranskan sosialististen puolueiden, Maailman teollisuusyöläisten (Australia, Englanti, Irlanti), Espanjan kansallisen työn yleisjärjestön ja muiden järjestöjen edustajia.

Kaikkea kongressin koolekutsumisen valmistelutyötä johti Lenin. Kongressin ensimmäisessä istunnossa Lenin teki selostuksen kansainvälisestä tilanteesta ja Kommunistisen Internationalen perustehtävistä. Lenin kävi kongressissa ankaraa taistelua opportunistisia, keskustalaisia puolueita vastaan, jotka yrittivät soluttautua III Internationaleen, ja arvosteli terävästi monissa kommunistisissa järjestöissä esiintyneitä anarko-syndikalistisia suuntia ja „vasemmistolaisia” lahkokuntalaisuutta; piti alustuksia ja puheita (ks. tätä osaa, ss. 199—249) ja osallistui valiokuntien työhön, jotka käsittelivät kansainvälistä tilannetta ja Kominternin perustehtäviä, kansallisuus- ja siirtomaakysymystä, agraarikysymystä, Kommunistiseen Internationalen hyväksymisen ehtoja. Leninin teesit Kommunistisen Internationalen II kongressin perustehtävistä, kansallisuus- ja siirtomaakysymyksestä, agraarikysymyksestä ja Kommunistiseen Internationalen hyväksymisen ehdoista hyväksyttiin kongressin päätöksiksi.

VKP(b):n edustajisto valitsi V. I. Leninin Kommunistisen Internationalen Toimeenpanevaan komiteaan.

II kongressi laski Kommunistisen Internationalen ohjelman, organisaatioperiaatteiden, strategian ja taktiikan perustat.— 199.

³⁹ „*Kilta*”-sosialistit, „kiltasosialismi”, Englannin trade unionien keskuudessa ennen ensimmäistä maailmansotaa syntynyt vastavallankumouksellinen virtaus. „Kilta”-sosialistit kiistivät valtion luokaluonteon, levittivät työläisten keskuudessa sellaisia harhakäsityksiä, että riistosta voidaan vapautua ilman luokkataistelua, kehittivät luomaan olemassaolevista trade unioneista muodostettujen tuottajain ammattiyhdistysten (kilttojen) pohjalla erikoisen teollisen järjestön ja antamaan sen haltuun teollisuuden johtamisen, sillä he olivat sitä mieltä, että tätä tietä voidaan luoda sosialistinen yhteiskunta.

„Kilta”-sosialistit alkoivat toimia erittäin aktiivisesti Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen jälkeen yrittäen panna luokkataisteluaatteen ja proletariaatin diktatuuriaatteen vastapainoksi oman reformistisen „teoriaansa”. XX vuosisadan 20-luvulla „kiltasosialismi” menetti kaiken vaikutuksensa Englannin työväenluokan keskuudessa.— 219.

⁴⁰ Ks. tätä osaa, ss. 182—183.— 222.

⁴¹ Ks. tätä osaa, s. 73.— 222.

- ⁴² *Kansallisuus- ja siirtomaakysymystä käsitellyt valiokunta* muodostettiin Kommunistisen Internationalen II kongressissa Venäjän, Bulgarian, Ranskan, Hollannin, Saksan, Unkarin, USA:n, Brittiläisen Intian, Persian, Kiinan, Korean, Englannin y.m. maiden kommunististen puolueiden edustajista. Valiokunnan työtä johti Lenin. Leninin laatimat kansallisuus- ja siirtomaakysymystä koskevat teesit käsiteltiin kongressin neljännessä ja viidennessä istunnossa ja hyväksyttiin heinäkuun 28 pnä.— 226.
- ⁴³ Kommunistiseen Internationaleen hyväksymisen ehdot käsiteltiin (alustavasti) kongressin valitsemissa valiokunnassa. Valiokunnassa olivat edustettuina Venäjän, Saksan, Bulgarian, USA:n, Unkarin, Itävallan ja Hollannin kommunistinen puolue, Irlannin Maailman teollisuustyöläiset, Sveitsin sosialistisen puolueen vasemmistosiipi ja Ranskan kommunistinen ryhmä. Valiokunnan työn pohjaksi otettiin Leninin teesit „Kommunistiseen Internationaleen hyväksymisen ehdot”. Lenin osallistui välittömästi valiokunnan työhön. Kominterniin hyväksymisen ehtoja käsiteltiin kongressin kolmessa istunnossa heinäkuun 29 ja 30 pnä ja ne hyväksyttiin kongressin istunnossa elokuun 6 pnä.— 232.
- ⁴⁴ Кс. „КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК”, 7 изд., ч. I, 1954, стр. 39 („NKP edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmina ja päätöksinä”, 7. painos, I osa, 1954, s. 39).— 233.
- ⁴⁵ Kysymys Englannin kommunistisen puolueen liittymisestä Työväenpuolueeseen ratkaistiin kongressin viimeisessä istunnossa elokuun 6 pnä käsiteltäessä Leninin teesejä Kommunistisen Internationalen perustehtävistä. Leninin puheen jälkeen kongressi hyväksyi äänten enemmistöllä (58 äänellä 24 vastaan; 2 pidättyi) päätöksen, jossa se kannatti Kommunistisen puolueen liittymistä Työväenpuolueeseen. Työväenpuolue kuitenkin kieltäytyi ottamasta Englannin kommunistista puoluetta järjestönsä.— 243.
- ⁴⁶ „*Kirjeen Itävallan kommunisteille*” Lenin kirjoitti sen johdosta, kun Itävallan kommunistinen puolue oli päättänyt boikotoida parlamenttivaaleja. Syyskuun 1 pnä 1920 kutsuttiin koolle yleinen puoluekonferenssi, jossa tehtiin päätös puolueen osallistumisesta parlamenttivaaleihin. Itävallan kommunistisen puolueen vaalitunnuksena oli työväenluokan vallankumouksellinen yhtenäisyys.— 253.
- ⁴⁷ *VKP(b):n yhdeksäs yleisvenäläinen konferenssi* pidettiin Moskovassa syyskuun 22—25 pnä 1920. Konferenssiin osallistui 241 edustajaa (116 päätösvaltaista ja 125 neuvottelevaa edustajaa). Konferenssin päiväjärjestyksessä olivat seuraavat kysymykset: KK:n poliittinen toimintaselustus, selustus KK:n organisatorisesta toiminnasta, puoluerakennustyön ensivuoroiset tehtävät, puoluehistorian tutkimusvaliokunnan selustus, selustus Kominternin II kongressista. Kuultiin myös Puolan kommunistien edustajan selustus. Lenin avasi konferenssin, teki KK:n poliittisen toimintaselostuksen ja piti puheen puoluerakennustyön ensivuoroisista tehtävistä keskusteltaessa. KK:n

poliittisen toimintaselostuksen peruskysymyksenä oli kysymys sodasta ja rauhasta Puolan kanssa ja Wrangelin murskaamisen järjestämisestä. Hyväksyttiin yksimielisesti päätöslauselma Puolan kanssa solmittavan rauhan ehtoista. Konferenssi hyväksyi Yleisvenäläisen TpKK:n ilmoituksen Puolan kanssa solmittavan rauhan konkreettista ehtoista. Ilmoitus oli laadittu Leninin välittömällä johdolla ja hän oli toimittanut sen. Päätöslauselmassaan „Puoluerakennustyön ensivuoroisista tehtävistä” konferenssi esitti useita käytännöllisiä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli puolueen sisäisen demokratian laajentaminen, puolueen yhtenäisyyden ja puoluekurin lujittaminen, taistelu neuvosto- ja talouslaitoksissa esiintynyttä virkavaltaisuutta vastaan ja nuorten puoluejäsenten kommunistisen kasvatustyön tehostaminen. Konferenssi katsoi välttämättömäksi muodostaa valvontakomitean, jonka valitsee puolueen edustajakokous, ja kuvernementtien puoluekomiteoiden puoluekomissiot, jotka valitaan kuvernementtikonferensseissa. Konferenssi tuomitsi puoluevastaisen „demokraattisen sentralismin” ryhmän, joka oli puoluekuria vastaan ja kiisti puolueen johtavan merkityksen Neuvostojen ja ammattiliittojen suhteen.— 261.

- ⁴⁸ Lenin tarkoittaa „*Toimintakomiteaa*”, jonka Englannin työläiset muodostivat elokuussa 1920 Lontoossa trade unionien kongressin sekä Työväenpuolueen toimeenpanevan komitean ja parlamenttiryhmän edustajain yhteisessä konferenssissa. „Toimintakomitean” muodostamisen tarkoituksena oli järjestää työläiset vastustamaan Englannin yhtymistä sotaan Neuvosto-Venäjää vastaan.— 263.
- ⁴⁹ Leninin kirje julkaistiin Saksan kommunistisen puolueen äänenkannattajassa „Die Rote Fahne” („Punainen Lippu”), Ranskan sosialistisen puolueen äänenkannattajassa „L’Humanité” („Ihmiskunta”) ja Ison-Britannian kommunistisen puolueen äänenkannattajassa „The Communist” („Kommunisti”) syys-—marraskuussa 1920.— 266.
- ⁵⁰ *Venäjän kommunistisen nuorisoliiton III yleisvenäläinen edustajakokous* pidettiin lokakuun 2—10 pnä Moskovassa; kokouksessa oli läsnä noin 600 edustajaa. Lenin piti puheensa edustajakokouksen ensimmäisessä istunnossa, illalla lokakuun 2 pnä.— 269.
- ⁵¹ Proletkult-järjestöjen ensimmäisessä yleisvenäläisessä edustajakokouksessa, joka pidettiin Moskovassa lokakuun alussa 1920, Lunatsharski kannatti Proletkultin täydellistä itsenäisyyttä Valistusasiain kansankomissariaatin systeemissä. Leninin ohjeiden mukaisesti edustajakokousta varten laadittiin päätöslauselmaehdotus niiden johtoaajatusten hengessä, jotka Lenin oli ehdotuksessaan esittänyt. Edustajakokous hyväksyi päätöslauselman yksimielisesti.— 303.
- ⁵² Lenin tarkoittaa Idän kansojen ensimmäistä edustajakokousta, joka pidettiin syyskuun 1—7 pnä 1920 Bakussa. Kokouksessa oli 1.891 edustajaa, jotka edustivat 37 kansallisuutta. Edustajien joukossa oli 1.273 kommunistia. Kansallisuus- ja siirtomaakysymyksessä edustajakokous yhtyi Kommunistisen Internationalen II kongressin päätöslauselmaan.— 317.

- ⁵³ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 8. osa, ss. 363—364.— 329.
- ⁵⁴ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 16. osa, ss. 375—393, 395—423.— 329.
- ⁵⁵ Ks. „Neue Rheinische Zeitung”, 14. September 1848.— 333.
- ⁵⁶ Ks. „Neue Rheinische Zeitung”, 7. Juni 1848.— 334.
- ⁵⁷ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 9. osa, ss. 115—117.— 334.
- ⁵⁸ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 10. osa, ss. 208—209.— 335.
- ⁵⁹ *Dampfersubvention* — laivaliikenneapurahat. Puhe on Saksan valtiopäivien sosialidemokraattisessa ryhmässä esiintyneistä erimielisyyksistä kysymyksessä, joka koski määrärahojen myöntämistä yksityisyrityksille linjalaivaliikenteen järjestämiseksi Itä-Aasiaan, Australiaan ja Afrikkaan. Sosialidemokraattisen ryhmän oikeistosiipi kannatti Bismarckin hallituksen harjoittamaa määrärahojen myöntämispolitiikkaa. Sorgelle vuoden 1884 joulukuun 31 p:n lähettämässään kirjeessä Engels tuomitsi oikeistolaisten opportunistisen kannannon.— 346.
- ⁶⁰ „Nuoret” — Saksan sosialidemokratian pikkuporvarillinen puolianarkistinen ryhmä; perustettiin vuonna 1890. Ryhmän perusosan muodostivat nuoret kirjailijat (siitä ryhmän nimikin). Ryhmä esitti toimintaohjelman, jossa kiellettiin sosialidemokraattien kaikkinaisen osallistuminen parlamenttiin. Lokakuussa 1891, Saksan sosialidemokratian Erfurtin edustajakokouksessa, „nuoret” erotettiin puolueesta.— 346.
- ⁶¹ „*Severnyi Golos*” („Pohjoinen Ääni”) — legaalinen päivälehti, VSDTP:n äänenkannattaja; ilmestyi Pietarissa vuoden 1905 joulukuun 6 (19) päivästä lähtien; toimituskuntaan kuului bolshevikkeja ja menshevikkejä. Kolmannen numeron ilmestyttyä joulukuun 8 (21) p:nä 1905 lehti lakkautettiin.— 346.
- ⁶² „*Natshalo*” („Alku”) — menshevikkien legaalinen päivälehti; ilmestyi Pietarissa vuoden 1905 marras- ja joulukuussa.— 346.
- ⁶³ „*Novaja Zhizn*” („Uusi Elämä”) — ensimmäinen legaalinen bolshevistinen sanomalehti; ilmestyi Pietarissa joka päivä lokakuun 27 (marraskuun 9) päivästä joulukuun 3 (16) päivään 1905. Leninin saavuttua maanpaosta Pietariin marraskuun alussa lehti alkoi ilmestyä hänen välittömällä johdolla. „*Novaja Zhizn*” oli tosiasiallisesti VSDTP:n Pää-äänenkannattaja.— 347.
- ⁶⁴ „*Poljarnaja Zvezda*” („Pohjantähti”) — viikkojulkaisu, kadettipuolueen oikeistosiiven äänenkannattaja; ilmestyi Pietarissa vuosina 1905—1906 P. B. Struven toimittamana.
- „*Nasha Zhizn*” („Elämämme”) — kadettipuolueen vasemmistosiipeä lähellä ollut päivälehti; ilmestyi väliajoin vuosina 1904—1906 Pietarissa.— 348.

- ⁶⁵ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 10. osa, ss. 234—248.— 348.
- ⁶⁶ Päättölauselmaehdotus „*Ammattiliittojen tehtävät ja näiden toteuttamismenetelmät*” otettiin Ammattiliittojen V yleisvenäläisen konferenssin VKP(b):n ryhmän päätöslauselman perustaksi. Päättölauselma hyväksyttiin ryhmän kokouksessa marraskuun 8 p:nä 1920.— 362.
- ⁶⁷ Ks. tätä osaa, ss. 266—268.— 367.
- ⁶⁸ „*L'Humanité*” („Ihmiskunta”) — päivälehti, jonka J. Jaurès perusti vuonna 1904 Ranskan sosialistisen puolueen äänenkannattajaksi. Imperialistisen maailmansodan vuosina (1914—1918) lehti oli Ranskan sosialistisen puolueen äärioikeiston käsissä ja sen kanta oli sosialishovinistinen. Pian sen jälkeen kun sosialistinen puolue jakautui kahtia Tours'in kongressissa (joulukuu 1920) ja perustettiin Ranskan kommunistinen puolue, lehdestä tuli viimeksi mainitun äänenkannattaja. Lehti ilmestyy nykyään Pariisissa Kommunistisen puolueen Pää-äänenkannattajana.— 370.
- ⁶⁹ Ks. tätä osaa, s. 175.— 376.
- ⁷⁰ Ks. K. Marx. „Pääoma”, I osa, Petroskoi 1957, s. 186.— 380.
- ⁷¹ Ks. F. Engels. „Anti-Dühring”, Lahti 1957, s. 113.— 380.
- ⁷² Saksan riippumattoman sosialidemokraattisen puolueen ylimääräinen edustajakokous pidettiin Hallsessa lokakuun 12—17 p:nä 1920. Peruskysymyksenä edustajakokouksessa oli kysymys Kommunistiseen Internationaleen hyväksymisen ehdoista. Ankaran taistelun seurauksena „riippumattomien” puolue jakautui kahtia: äänten enemmistöllä, 237 ääntä 156 vastaan, edustajakokous asetti kannattamaan Kominterniin liittymistä. Oikeistolaiset järjestivät oman edustajakokouksensa ja valitsivat Keskushallinnon säilyttäen entisen nimensä. Riippumattoman puolueen vasemmisto-osa muodosti yhdessä Saksan kommunistisen puolueen (spartakistit) kanssa Saksan yhdistetyn kommunistisen puolueen.— 387.
- ⁷³ Nämä Leninin teesit on otettu niiden Poliittisen valistustyön päähallinnon teesien alustelman perustaksi, jotka julkaistiin „Pravdan” 267. numerossa marraskuun 27 p:nä 1920 otsikkonaan „Tuotantopropaganda. (Poliittisen valistustyön päähallinnon teesien alustelma)”.— 392.
- ⁷⁴ „*Bednota*” („Köyhälistö”) — päivälehti, Kommunistisen puolueen (bolshevikkien) Keskuskomitean julkaisu; ilmestyi Moskovassa maaliskuun 27 päivästä 1918 tammikuun 31 päivään 1931. Helmikuun 1 p:nä 1931 „*Bednota*” yhdistettiin „*Sotsialistitsheskoje Zemledelije*” („Sosialistinen Maanviljely”) lehden kanssa.— 393.
- ⁷⁵ VKP(b):n Moskovan kuvernementtikonferenssi pidettiin marraskuun 20—22 p:nä 1920; konferenssissa oli läsnä 289 päätösvaltaista ja 89 neuvottelevaa edustajaa.

Puheensa „Ulko- ja sisäpoliittinen tilanteemme ja puolueen tehtävät” Lenin piti toisena konferenssipäivänä, marraskuun 21 p:nä 1920. Samana vuonna puhe julkaistiin erillisenä kirjasena venäjän, saksan ja ranskan kielellä.

Konferenssin edustajain vaalien ja konferenssin aikana puolueen linjaa vastaan esiintyivät puoluevastaiset „demokraattisen sentralismin” ja „työläisopposition” ryhmä. Leninin johdolla konferenssi torjui puolueen vihollisten puoluevastaiset hyökkäykset.— 396.

⁷⁶ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 27. osa, s. 230.— 405.

⁷⁷ Lenin tarkoittaa sähköistämistä koskevaa aineistokokoelmaa: „VSFNT:n sähköistämissuunnitelma. Valtion Venäjän-sähköistämiskomitean selostus Neuvostojen 8. edustajakokoukselle”, Moskova, 1920.— 408.

⁷⁸ Lenin tarkoittaa VKP (b):n IX yleisvenäläisen konferenssin päätöslauselmaa. Ks. „КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК”, 7. izd., ч. I, 1954, стр. 506—513 („NKР edustajakokousten, konferenssien ja Keskuskomitean täysistuntojen päätöslauselmina ja päätöksinä”, 7. painos, I osa, 1954, ss. 506—513).— 410.

⁷⁹ Zamoskvoretshjen kaupunginosan puolueenjäsenten yleisessä kokouksessa käsiteltiin puolueen Moskovan kuvernementtikonferenssin työn yhteenvedoja; selostuksen teki V. I. Lenin. Puheenvuoroissaan „työläisopposition” ja „demokraattisen sentralismin” ryhmän edustajat tekivät Keskuskomiteaa ja puolueen linjaa vastaan puoluevastaisia hyökkäyksiä, jotka Lenin torjui loppulausunnossaan. Lenin vastasi myös puolueen jäsenten kirjelappusiin pysähtyen tarkastelemaan seikkaperäisesti toimilupakysymystä.— 423.

⁸⁰ Sähke oli vastaus tervehdykseen, jonka Armenian sotilaallinen vallankumouskomitea oli lähettänyt Leninille, kun Armeniassa pystytettiin Neuvostovalta. Sotilaallisen vallankumouskomitean tervehdys oli lähetetty marraskuun 30 p:nä 1920.— 426.

⁸¹ Lenin tarkoittaa lakiehdotusta „Talonpoikain harjoittaman maatalouden lujittamisen ja kehittämisen toimenpiteistä”, jonka Kansankomissaarien Neuvosto esitti Yleisvenäläisen TrKK:n Puhemiehistölle Neuvostojen VIII edustajakokouksessa hyväksymistä varten; lakiehdotus julkaistiin „Izvestijan” 281. numerossa, joulukuun 14 p:nä 1920.— 446.

⁸² Neuvostojen VIII yleisvenäläinen edustajakokous pidettiin Moskovassa joulukuun 22—29 p:nä 1920. Edustajakokouksessa oli läsnä 2.537 edustajaa, joista päätösvaltaisia oli 1.728 ja neuvottelevia 809. Leninin esittämän Kansankomissaarien Neuvoston toimintaselostuksen johdosta edustajakokous hyväksyi yksimielisesti päätöslauselman, jossa hyväksyttiin Neuvostohallituksen toiminta.

Neuvostojen VIII edustajakokous hyväksyi Leninin ehdotuksen mukaisesti maan sähköistämissuunnitelman — Goelro'n (Valtion Venäjän-sähköistämiskomitean) suunnitelman — sekä Leninin kirjoittaman pääköslauseelman sähköistämistä koskevan alustuksen johdosta (ks. tätä osaa, ss. 519—520). Edustajakokouksen aikana Lenin piti monta puhetta VKP(b):n ryhmän kokouksissa. Puolueyhmän ensimmäisessä kokouksessa joulukuun 21 p:nä Lenin esitti alustuksen toimitiluvista. Joulukuun 22 p:nä Lenin piti puolueyhmän kokouksessa puheen ulko- ja sisäpolitiikan kysymyksistä.

Edustajakokouksen käsiteltäväksi oli esitetty Kansankomissaarien Neuvoston joulukuun 14 p:nä 1920 hyväksymä lakiehdotus talonpoikaistalouden lujittamista ja kehittämistä tarkoittavista toimenpiteistä. Lakiehdotuksen peruskohtia käsiteltiin Leninin osanotolla talonpoikaisedustajien neuvottelukokouksessa joulukuun 22 p:nä 1920 ja edustajakokouksen VKP(b):n ryhmän kokouksissa joulukuun 24 ja 27 p:nä. Edustajakokous hyväksyi lakiehdotuksen yksimielisesti joulukuun 28 p:nä 1920.

Neuvostojen VIII edustajakokous vahvisti VSFNT:n ja Ukrainan SNT:n kesken tehdyn liittosopimuksen.— 449.

⁶³ Lenin tarkoittaa „Puhettaan VKP(b):n Moskovon järjestön aktiivin kokouksessa joulukuun 6 p:nä 1920” (ks. tätä osaa, ss. 427—447).— 452.

⁶⁴ Lenin tarkoittaa liittolaisvaltojen Korkeimman neuvoston Koltshakille toukokuun 26 p:nä 1919 lähettämää noottia, jossa Ranskan, Englannin, Italian, Amerikan ja Japanin hallitukset ilmoittivat olevansa valmiit auttamaan Koltshakia ja tunnustamaan hänet „koko Venäjän hallituksen” päämieheksi.— 454.

⁶⁵ „Suharevka” — Moskovassa Suharevin aukiolla (nykyään Kolhoosilaisten aukio) sijainnut kauppatori. „Suharevka” sana oli elintarvikemy.m. keinottelun synonyymi. Neuvostojen VIII yleisvenäläisen edustajakokouksen edellä Suharevkan tori suljettiin Moskovon Neuvoston puhemiehistön joulukuun 13 p:nä 1920 tekemän päätöksen nojalla.— 471.

⁶⁶ Elokuun 10 p:nä 1920 Ranskan hallitus ilmoitti virallisesti tunnustavansa Wrangelin Etelä-Venäjän hallitsijaksi.— 475.

⁶⁷ Ks. V. I. Lenin. Teokset, 27. osa, ss. 304—307.— 483.

⁶⁸ Kansankomissaarien Neuvoston dekreetti „Väliaikainen säädös luontoispalkkioista” julkaistiin lokakuun 23 p:nä 1920.— 494.

⁶⁹ Yleisvenäläinen Toimeenpaneva Keskuskomitea (VII kokoonpano) päätti ensimmäisessä istunnossaan (helmikuun 2—7 p:nä 1920) antaa Korkeimman Kansantalouseluoston tehtäväksi laatia yhdessä Maatalouden kansankomissariaatin kanssa voimalaitosverkkoston luonnoksen. Helmikuun 21 p:nä 1920 Korkeimman Kansantalouseluoston puhemiehistö sopien asiasta Maatalouden kansankomissariaatin kanssa vahvisti Valtion Venäjän-sähköistämiskomitean (Goelro'n).

Komitea ryhtyi työhön maaliskuun 20 pnä 1920 ja laati Neuvostojen VIII edustajakokouksen alkamiseen mennessä VSFNT:n yleisen sähköistämissuunnitelman. Valtion sähköistämiskomitea perustettiin V. I. Leninin aloitteesta ja hänen ohjeidensa mukaan.— 501.

- ⁹⁰ Marraskuun 14 pnä 1920 Lenin oli talonpoikien kutsusta läsnä sähköaseman käyntiänpäätötilaisuudessa Volokolamskin ujestin Jaro-poletsin volostin Kashinin kylässä. Tilaisuudessa Lenin keskusteli talonpoikien kanssa ja piti sitten puheen sähköistämisen merkityksestä kansantaloudessa.— 503.
- ⁹¹ Neuvostojen VIII edustajakokouksen VKP(b):n ryhmän kokouksessa, joka pidettiin aamulla joulukuun 24 pnä 1920, käsiteltiin Kansankomissaarien Neuvoston lakiehdotusta talonpoikaistalouden lujittamista ja kehittämistä tarkoittavista toimenpiteistä.— 512.
- ⁹² Lenin tarkoittaa seuraavia sanoja VKP(b):n VIII edustajakokouksessa maaliskuun 23 pnä 1919 maaseututyöstä esittämästään alustuksesta: „*Pakkokeinojen soveltaminen keskivarakkaaseen talonpoikaistoon on mitä vahingollisinta*” (ks. Teokset, 29. osa, s. 193).— 512.
- ⁹³ Tarkoitetaan lakia maan yhteiskunnallistamisesta, joka hyväksyttiin Neuvostojen III yleisvenäläisessä edustajakokouksessa (se pidettiin tammikuun 10—18 (23—31) pnä 1918). Lain kuudennessa pykälässä sanotaan: „Yksityisomistuksessa oleva elollinen ja eloton maatalousirtaimisto siirtyy niiden merkityksestä riippuen ilman mitään lunastusmaksua riistotalouksilta ujesti-, kuvernementti-, alue- ja liittoneuvostojen maaosastojen käyttöön”.— 515.
-

